KONEKTORI I NJIHOVA UPOTREBA U MEDIJIMA

Dujmović, Danijela

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:719550

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-26**

Repository / Repozitorij:

Repository of Faculty of humanities and social sciences

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

KONEKTORI I NJIHOVA UPOTREBA U MEDIJIMA

DANIJELA DUJMOVIĆ

SPLIT, 2022.

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Kolegij: Sintaksa hrvatskoga jezika

KONEKTORI I NJIHOVA UPOTREBA U MEDIJIMA

Studentica:

Danijela Dujmović

Mentorica:

doc. dr. sc. Tanja Brešan Ančić

Split, rujan 2022.

Sadržaj

1. UVOD.....3

2. METODE I CILJEVI.....4

3. KONEKTORI.....5

3.1. Definicije konektora.....5

3.2. Vrste konektora.....8

4. MEDIJI.....10

4.1. Mediji i njihova uloga.....10

4.2. Internet i društvene mreže.....11

5. KONEKTORI I NJIHOVA UPOTREBA U MEDIJIMA.....12

5.1. Suprotni konektori.....12

5.2. Objasnidbeni konektori.....15

5.3. Zaključni konektori.....17

5.4. Uzročni konektori.....21

5.5. Vremenski konektori.....22

5.6. Dodatni konektori.....23

5.7. Dopusni konektori.....26

5.8. Pogodbeni konektori.....27

6. ZAKLJUČAK.....29

SAŽETAK/SUMMARY.....30

***Literatura*.....31**

1. UVOD

U završnom radu govorit će se o temi koja je usko vezana uz medije i medijski prostor. Mediji su jedna od bitnih sastavnica našeg društva i imaju velik značaj za svakog pojedinca određenog kolektiva ili zajednice. Putem medija doznaju se brojne informacije, bilo da se radi o istinitim ili lažnim, bilo da govore o političkim, društvenim, kulturnim ili nekim drugim vrstama zbivanja. U današnje vrijeme razvijeno je mnogo aspekata unutar kojih djeluju mediji pa tako razlikujemo vrste medija: od televizije i radija pa do različitih vrsta društvenih mreža koje su sve utjecajniji medij današnjice.

Konektore se može promatrati na više razina. O konektorima je "mnogim istraživanjima utvrđeno kako su te jezične jedinice vrlo česte upravo u govorenome jezičnom modalitetu" (Košutar, Hržica 2019: 157). Za potrebe ovoga rada promatrat će se konektori na sintaktičkoj razini, dotičući se i semantičke razine samih konektora. Vidjet će se na koji se način pojavljuju konektori u različitim vrstama medija. Konektore će se promatrati kroz korpus prikupljenih objava s Twittera zbog toga što je na ovoj društvenoj mreži najjednostavnije prikupiti velik broj pisanih objava. To ne bi bilo moguće u tolikoj mjeri primjerice na Instagramu jer je to društvena mreža temeljena na fotografijama i videozapisima, a ne pisanim objavama. Jako je mnogo primjera objava s Twittera u kojima se može uočiti korištenje konektora kao i njihova uloga u samom povezivanju rečeničnih, ali i diskursnih dijelova. U lingvistici se konektori objašnjavaju kao "podskupina diskursnih oznaka te obuhvaćaju jezične elemente površinske strukture čija je primarna funkcija kohezivna" (Košutar, Hržica 2019: 157) što bi značilo da su konektori sredstvo kohezije, odnosno povezivanja. Tako će se u radu promatrati na koji način konektori uvode koheziju u prikupljenim objavama. Saznat će se nešto o konektorima i sa stilističke razine jer će se kroz aspekt društvenih mreža proučavati i promatrati tekst, odnosno objave s društvenih mreža što ulazi u područje stilistike. Naime, u analizi korpusa uočit će se na koji način upotreba određenih konektora tekst svrstava u određeni stil, što upotreba pojedinih konektora može reći o samom autoru istog teksta, na koji način je tekst stilski obilježen ili neobilježen i slično. Među mnoštvom društvenih mreža odabran je Twitter jer broji velik broj korisnika, a samim time i dnevnih objava.

2. METODE I CILJEVI

Rad počinje teorijski dijelom u kojem se objašnjava što su mediji, koja je njihova važnost i funkcija, a zatim i važnost društvenih mreža koje su odabrana za ovaj rad. Za proučavanje ove teme koristile su se objave s društvenih mreža koje će se prikazati u nastavku rada. Proučavana je i upotreba i pojavnost konektora na društvenim mrežama bez kojih je svijet današnjih medija nezamisliv. Prikupljajući objave s društvenih mreža vidjet će se koji se konektori koriste najviše, a kojih najmanje, to jest kojih gotovo da ni nema na društvenim mrežama te o čemu ovisi njihova pojavnost kao i u kojim sve kontekstima nalazimo konektore. Bibliografski, rad se temelji na člancima i teorijskim pristupima Lade Badurine, Ive Pranjkovića i Josipa Silića, a kao izvore objava društvenih medija korišten je Twitter. Cilj je ovog rada prikazati na koji način se u jeziku medija, točnije društvenih mreža, koriste konektori te u kojim oblicima i kontekstima ih možemo zabilježiti.

3. KONEKTORI

Da bi se konektori mogli proučavati u kontekstu raznih medija i njihov odnos i upotrebu, najprije je potrebno promotriti na koje načine se određuju, što uključuje skupina konektora ili veznika te na koji način se dijele. Nakon teorijskog određenja, lakše će ih biti proučavati u točno određenim medijskim kontekstima.

Prije same definicije konektora i podjele na vrste, govorit će se ponešto o povijesnom nastanku veznika jer ono što razlikuje ova dva pojma jest njihova uloga u rečenici. Veznici su na razini rečenice, dok su konektori na razinama surečenica. Veznici su jedna od tradicionalnih vrsta riječi, to jest njih su uočili već antički gramatičari i ligvisti koji su se bavili proučavanjima riječi. Igor Marko Gligorić govorio je o veznicima i njihovu gramatičkom položaju. U svom radu spomenuo je i povijest veznika pa tako navodi sljedeće: "Kao dio rečeničnoga iskaza uz Platonove imenice i glagole, odnosno imeničku i glagolsku sastojnicu (*onoma* i *rhema*), koje su ostale temeljna gramatička razlika u sintaktičkim analizama i klasifikacijama riječi u europskom jezikoslovlju sve do danas, veznike je dodao Aristotel" (Gligorić 2013: 128). Dakle, još u Aristotelovom i Platonovom vremenu uočena je važnost veznika i konektora, a kasnije se napravila i njihova klasifikacija.

Glovacki-Bernardi navodi da je Aristotel unio veznik ili česticu (Glovacki-Bernardi 2007: 15), ali je on, ustvari, dodao treću sintaktičku sastojnicu (*syndesmoi*), iz koje će se u kasnijim radovima izdvajati veznici (*Usp*. Robins 1997: 32–33). Dakle, jasno je da su veznici starija vrsta riječi i da su bili predmetom proučavanja još u antičkom dobu. U nastavku rada vidjet ćemo njihova definiranja i vrste.

3.1. Definicije konektora

Iščitavajući Pranjkovićevu i Silićevu gramatiku koje su navedene u popisu literature ovoga rada, dolazi se do zaključka kako konektori spadaju u nepromjenjivu vrstu riječi jer se njihov oblik ne mijenja u rečeničnim konstrukcijama. No, prvo je potrebno definirati što bi bila riječ i kako bismo mogli promatrati nepromjenjive riječi unutar kojih se nalaze konektori koji su predmet ovoga rada. "Riječ, intuitivno određen pojam kojim se u svakodnevnom jeziku

označavaju osnovne jezične jedinice za koje su se u lingvistici pokušavale predložiti vrlo različite i proturječne definicije. Obično se definira kao skup glasova (izraz) koji ima svoje značenje (sadržaj). Ta je definicija neprecizna jer obuhvaća i morfem i skupinu riječi."[1] Maslov riječ definira kao "minimalnu jedinicu koja ima pozicijsku samostalnost" (Maslov 1987: 87). Poznajemo i najjednostavniju definiciju riječi koja glasi: "Riječ je najmanja samostalna jezična jedinica koja ima značenje" (Barić i sur. 1995:95).

Nadalje, riječi dijelimo na promjenjive i nepromjenjive. Njih je proučavao i Luka Vukojević u svome radu u kojem se bavio veznicima unutar općeg jednojezičnog hrvatskog rječnika. Tako Vukojević navodi sljedeće: "Da bi se riječi razvrstale u razrede, potrebni su valjani i pouzdani kriteriji. Svaki znanstveni pristup jeziku, svaka gramatička teorija nastoji riječi razvrstati u razrede te uspostaviti nedvosmislena i suvisla pravila i načela s pomoću kojih se izražavaju, odnosno ovjeravaju valjane, tj. dopuštene kombinacije tih kategorija" (Vukojević 1998: 380). Kad analizira veznike, Vukojević u svom radu ističe kako "se veznik određuje kao nominalizator, kao translativni element drugog stupnja, kao rečenični član, kao rečenični prijedlog, kao subordinator." (Vukojević, 1998: 381). Posebice naglašava kako se veznici ne mogu promatrati kao druge vrste riječi poput imenica, pridjeva i slično iako spadaju u zasebnu vrstu riječi. (Vukojević, 1998: 381).

Često se konektori i veznici stavljaju pod isti gramatički pojam, no riječ je o dva različita gramatička pojma. Konektori su, ustvari, veznici na tekstnoj razini. Tako Glovacki Bernardi navodi da su konektori "nadrečenični upućivački elementi" te da "tekstna lingvistika usmjerena na jezični sustav proširuje jezično područje znaka s područja jezične razine rečenice na tekst" (Glovacki Bernardi 2001: 236). Da su konektori slabo i neprecizno definirani, tvrdi i Lada Badurina kada govori da je njihovo sintaktičko određenje labavo (Badurina 2008: 26).

I veznici i konektori gramatički su pojmovi, a njihov naziv ovisi o razini na kojoj ih se promatra. S obzirom na to, potrebno je dodati što bi bili veznici. "Veznici su riječi koje povezuju rečenice i rečenične dijelove"[2] definicija je veznika koju donosi *Hrvatska gramatika* (Barić i sur. 1995: 281). Silić i Pranjković u svojoj gramatici razlikuju veznike (koje dijele na konjunktore i subjunktore) i konektore. Tako su veznici "nepromjenjive suznačne riječi kojima se povezuju

[1] http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=52863 (12.5.2020.)
[2] Ova je definicija zastarjela jer se ne spajaju rečenice već surečenice.

članovi rečeničnoga ustrojstva i surečenice." (Silić, Pranjković 2003: 40). Kao što i same riječi veznik i konektor govore, veznici i konektori služe za povezivanje rečeničnih sadržaja. Točnije, veznici povezuju dijelove na razini rečenice, dok konektori povezuju rečenične cjeline na razini teksta. Ovu tvrdnja se pronalazi i u *Gramatici hrvatskoga jezika* gdje piše kako su konektori "vezna sredstva na razini teksta" (Silić, Pranjković 2005: 252). Velčić objašnjava kako se konektori "daju formalnosintaktički razlikovati od drugih koji ne moraju povezivati rečenične dijelove, već ih, na primjer, pojačavati" (Velčić, 1987: 22).

Luka Vukojević promatrajući gramatičku skupinu veznika tvrdi kako "s distribucijskoga i sintaktičko-funkcionalnoga gledišta veznici se određuju kao zatvoren razred nesamostalnih, nepunoznačnih, gramatikaliziranih riječi kojima se uspostavljaju odnosi između rečenica" (Vukojević 1998: 380). Mnogi gramatičari i lingvisti veznike smatraju spornim gramatičkim područjem upravo iz razloga što ih je teško ograničiti na jednu vrstu riječi zbog uloga koje mogu imati u tekstu. Tako, primjerice, Lada Badurina navodi kako su "unutar vrste riječi veznici zamijećeni neki članovi te vrste riječi koji svojom funkcijom izlaze iz u tim priručnicima postavljene definicije veznika kao riječi koje povezuju rečenice i rečenične dijelove" (Badurina 2008: 27).

U gramatikama i brojnim priručnicima[3] javlja se teškoća pri određenju i razlikovanju konektora i veznika. Dakle, konektori na razini teksta povezuju, za razliku od veznika koji povezuju unutar rečenice. Nadalje, ponekad se konektori ne razlikuju od modalnih izraza jer postoje jezične situacije u kojima konektori u tekstu dobiju modalnu vrijednost. No, o konektivnosti i modalnosti određenog izraza koji se javlja u tekstu potrebno je zaključivati s gledišta teksta i konteksta u kojem se on ostvaruje (Badurina 2008: 39). Konektor je, dakle, veznik na razini teksta. Iz brojnih definicija konektora može se iščitati dvojaka funkcija konektora, a to je: uspostava gramatičkih i/ili semantičkih odnosa između rečenica te povezivanje dijelova rečeničnog ustrojstva na razini složenih rečenica (Velčić 1987: 22).

[3] Barić, Eugenija i sur. (1995). *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga
Silić, Pranjković, (2005). *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga
Pranjković, I. (1993). *Hrvatska skladnja*. Zagreb: Biblioteka Jezikoslovlje.

O ovom lingvističkom problemu svrstavanja konektora govorio je i Ivo Pranjković u svojoj *Hrvatskoj skladnji*. Tako Pranjković navodi skupinu *prilozi-veznici* kako ju on naziva te objašnjava kako je teško razgraničiti njihovu priložnost od konjukcionalnosti te konektore objašnjava kao rečenične priloge (Pranjković 1993: 29). Postavlja pitanje kako razgraničiti modifikatore i konektore poput *zato, međutim, nažalost* i slično (Pranjković 1993: 31). Ujedno i objašnjava kako se rečenični prilozi mogu dijeliti na modifikatore i na tekstne konektore koji su sredstva veze na razini teksta, a zatim navodi i skupinu modifikatora-konektora koja uključuje izraze koji mogu biti i modalna riječ i sredstvo veze na razini teksta (Pranjković 1993: 32). Iz prethodno rečenog vidljivo je da nije jednostavno konektore razgraničiti od pojedinih drugih vrsta riječi. U nastavku ovoga rada vidjet ćemo koje vrste konektora poznajemo u hrvatskom jeziku te u kojim se kontekstima koriste.

3.2. Vrste konektora

U *Gramatici hrvatskog jezika* navedeni su konektori koji se koriste kao vezna sredstva na razini teksta, ali nisu podijeljeni na skupine. Tako su navedeni sljedeći konektori: *međutim, no, ali, naprotiv, nasuprot tome, za razliku od toga, odavde, zatim, potom, osim toga, pored toga, uslijed toga* i slično (Silić, Pranjković 2005: 252). U skraćenom prikazu gramatike od prvog do četvrtog razreda srednje škole, pronađeno je nekoliko vrsta konektora: odnosni (tko, što, koji, kakav), veznički (a, ali, niti, već, zato, stoga), priložni (međutim, zbog toga što, ali ujedno), frazeologizirani (u prvom redu, s druge strane, u neku ruku), rečenični (uvijek je važno da, valja stoga imati na umu da).[4]

Prema značenju, mogu se podijeliti na suprotne, objasnidbene, zaključne, uzročne, vremenske, dodatne, dopusne i pogodbene (Silić, Pranjković 2005: 253), a primjeri svake vrste navest će se u nastavku rada. Čitajući literaturu i gramatike, prema značenjima konektora u rečenici, donešen je pregled konektora prema vrstama koji su navedeni u prethodnom dijelu rada.

U hrvatskom jeziku tako možemo razlikovati sljedeće konektore:

[4] http://web2.ss-elektrotehnicka-ri.skole.hr/upload/ss-elektrotehnicka-ri/images/static3/1069/attachment/Gramatika_hrvatskog_jezika__od_1._do_4._razreda_.pdf (13.5.2020.)

1. suprotni: no, usprkos tomu, međutim, naprotiv, za razliku od toga, sjedne strane, s druge strane, ali...
2. objasnidbeni: odnosno, to će reći, naime, drugim riječima, točnije rečeno, jednostavnije rečeno, bolje reći...
3. zaključni: zbog toga što, općenito uzevši, dakle, prema tome, stoga, s obzirom na to, zato, proizlazi da...
4. uzročni: razlog je to što, imajući na umu činjenicu da...
5. vremenski: poslije (toga), nakon toga, iza toga, prije toga, zatim, u međuvremenu...
6. dodatni: štoviše, osim toga, uz to...
7. dopusni: ipak, svejedno, usprkos tome, unatoč tome...
8. pogodbeni: u tom slučaju, inače... (Pranjković, 1995: 54)

O vrstama konektora, koje objašnjava kao signale kontekstualne uključenosti rečenice, govorio je i Josip Silić u svojoj knjizi *Od rečenice do teksta*. Tako konektore dijeli na gramatičke, leksičko-gramatičke, leksičke i stilističke (Silić 1984: 109). Nakon te osnovne podjele, donosi vrste konektora koje ubraja u te osnovne skupine. Tvrdi kako gramatički konektori povezuju rečenicu s rečenicom (Silić 1984: 111), dok za leksičke tvrdi da su "supstitutivni konektori" (Silić 1984: 115). Stilističke konektore ne definira zasebno, ali nam je jasno da se radi o veznim sredstvima na razini teksta čija se uloga promatra s gledišta stilistike. Ovaj rad bit će najviše usmjeren na stilističke konektore, dok će se gramatičkim, leksičkim i gramatičko-leksičkim konektorima manje baviti. Kad promatra stilističke konektore, razlikuje leksičkostilističke i gramatičkostilističke konektore, a u posebnu vrstu uključuje i propozicionalne konektore koji ne nose novu obavijest već upućuju na prethodni ili slijedeći tekst (Silić, 1984: 109-110).

S obzirom na to da postoji nekoliko vrsta konektora, uočljivo je da vrste konektora nisu jednake vrstama veznika. Sličnosti, dakako, postoji mnogo ali, kao što je već rečeno, konektore se promatra na razini teksta, a ne na razini rečenice, kao što je slučaj kod veznika.

4. MEDIJI

Kako bi se moglo reći nešto više o upotrebi konektora u svijetu medija, bilo pisanih bilo digitalnih, najprije je potrebno reći ponešto o medijima. Tako će se prvo definirati mediji i objasniti njihove uloge i funkcije, a zatim prijeći na detaljnije proučavanje konektora na društvenim mrežama.

4.1. Mediji i njihova uloga

Svjedoci smo kako mediji imaju velik utjecaj na svakog pojedinca u društvu. Služe za zabavu, informiranje, obrazovanje ili neke druge ciljeve. Često se čuju mišljenja o negativnom utjecaju medija, ali mediji, po svojoj namjeni, nisu ni korisni ni štetni. Sve ovisi kakvi se mediji koriste, koliko i u koju svrhu. Mediji, zasigurno, imaju važnu ulogu u našim životima, a tako i u životu djece i u životu obitelji. Tako Nada Zgrabljić Rotar naglašava da je "izuzetno važno da roditelji osvijeste svoje osobne medijske navike, ali i medijske navike svoje obitelji" (Zgrabljić Rotar 2005: 3). Na taj način bolje će razumjeti medijske navike svoje djece i kompetentnije s njima razgovarati o medijskim sadržajima (Ilišin, 2003: 19).

Važan je i pojam medijskog odgoja o kojem se jako puno govori kad se promatra fenomen odnosa djece i današnje napredne tehnologije. Od potpisivanja Deklaracije o medijskom odgoju (Declaration of Media Education) 1982. godine (Košir, Zgrabljić, Ranfl, 1999: 12), načelo medijskog odgoja ostalo je utemeljen na osnovnoj ideji – komunikacijskim pravima koja proistječu iz osnovnih ljudskih prava što su zajamčena dokumentima međunarodne zajednice, ponajprije Poveljom Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima (1945) i Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (1950). Vidljivo je kako je nemoguće izbjeći medije i medijski prostor jer je svijet oko nas prepun medija – od televizijskih reklama i emisija pa sve do uličnih natpisa. Sve to ubraja se u medije. Kako bi se onda mogli odrediti mediji s obzirom na to da obuhvaćaju širok spektar pojavnosti u društvu?

Nada Zgrabljić Rotar objašnjava kako je pojam "medij" širi od pojma "mediji masovne komunikacije" (Zgrabljić Rotar 2005: 3). Pojam medija različito se promatra i definira s obzirom na to sa stajališta kojeg djelovanja pojam medija se proučava. Zgrabljić Rotar navodi kako

Vladimir Biti definira pojam medija. Biti (1997: 213) smatra da se pojam medija može definirati na nekoliko različitih načina:

- u fiziologijskom smislu - kad medij označava komunikacije: auditivni, vizualni, taktilni, olfaktivni te njihov međusobni odnos (intermedijalnost)
- u fizičkom smislu - kad medij znači tvar pomoću koje se izražava neka nova poruka: kamen, boja, ton, jezik
- u tehnologijskom značenju, u kojem medij označava sredstvo posredovanja između znakovne proizvodnje i potrošnje
- u sociologijskom značenju, u kojem je medij shvaćen kao institucijsko-organizacijski okvir komunikacije pa se govori o gospodarstvu, politici, znanosti, odgoju…

Ako bi se promatrala riječ od koje dolazi, Zgrabljić Rotar tvrdi kako "riječ medij dolazi od latinske riječi "medius", što znači "srednji", pa znači sredinu ili skup uvjeta u kojima se nešto događa (u smislu diskursa), osobu koja može biti posrednik između nečega i nekoga na spiritističkim i sličnim događajima, tvar koja je nositelj energije bilo u konkretnom radnom procesu ili u duhovnom smislu, te sredstvo za masovno komuniciranje." (Zgrabljić Rotar 2005: 3)

4.2. Internet i društvene mreže

Osim televizije i radija koji su svima najpoznatiji medij, danas veliku ulogu igraju i digitalni mediji poput društvenih mreža, raznih blogova, platformi i slično. Zgrabljić Rotar navodi kako je "Internet globalna mreža, vrhunske brzine u protoku informacija povezana mrežom kompjutora. To je komunikacijski događaj ovoga stoljeća koji je utjecao na promjenu stila života i načina mišljenja komunikacije." (Zgrabljić Rotar 2005: 5). Na internetskim stranicama postoje brojne mreže, blogovi i forumi koji služe kao medij kojim se prenose brojne informacije i obavijesti. "Pojava interneta omogućila je da medijski sadržaji postanu demokratizirani i individualizirani" (Jurčić 2017: 133), kako tvrdi Jurčić u svom članku, a pojavom interneta došlo je i do povećanja broja načina na koje je moguće komunicirati pa su se tako pojavili e-pošta, mrežne stranice i slično.

Kako bi se definirali društveni mediji, istražene su definicije koje se navode na internetskim stranicama. “Društveni mediji (drugi nazivi - društvene mreže, društveni servisi, društvene web stranice) besplatni su web servisi koji svojima korisnicima omogućuju jedan ili više kanala komunikacije s drugim korisnicima u vidu samoprezentacije i stvaranja publike (sljedbenika) ili interaktivne komunikacije (prijatelja).”[5] U društvene se medije ubrajaju blogovi, mikroblogovi, forumi, društvene mreže i slično. Facebook, Instagram i Twitter društvene su mreže koje su promatrane za potrebe ovoga rada prateći pritom brojne objave u kojima bi se pronašli konektori u raznim kontekstima.

5. KONEKTORI I NJIHOVA UPOTREBA U MEDIJIMA

U ovom dijelu rada analizirat će se objave u kojoj su korišteni konektori kako bi se promotrila upotreba pojedinog konektora te koriste li se ispravno. Kako bi rad bio pregledniji, objave su navedene prema vrstama pojedinih konektora.

5.1. Suprotni konektori

U skupinu suprotnih konektora pripadaju *no, usprkos tomu, međutim, naprotiv, za razliku od toga, s jedne strane, s druge strane* i slični. Neke od navedenih pronađeni su u objavama korisnika Twittera. Najmanje je objava u kojima se koristi konektor *no*. Ovim konektorom izriče se suprotnost zbog čega i pripada u suprotne konektore pa se obavezno koristi zarez pri korištenju ovog konektora.[6] Ovaj konektor spaja rečenice, a ne surečenice pa se zbog toga iza njega koristi zarez.

Jako mi je čudno, s obzirom na to da su im rolnice godinama na jelovniku i uvijek su održavali standard istog ukusa. ***No****, za sve postoji prvi put.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @aurorans, 3. srpnja 2020.)

[5] http://www.webstrategija.com/ws/06/drustveni_mediji (13.5.2020.)
[6] http://pravopis.hr/pravilo/zarez/60/ (9.7.2020.)

Konektor *međutim* i u podjeli koju donosi Velčić, smješten je u konektore suprotnosti, a naziva ih adverzativima (Velčić 1987: 56). Konektor *međutim* češći je od prethodnog konektora u objavama korisnika. Konektor *no* zabilježen je tek u tri primjera, dok je konektor *međutim* korišten u sedam objava. Izdvojena su sljedeća dva primjera korištenja *međutim*:

Aktivno sam se uključio prije mjesec i pol u kampanju i mi smo sanjali da imamo klub u Saboru, troje ljudi. ***Međutim****, po anketama, to smo očito nadmašili, ljudima je očito trebala jedna ovakva politička opcija.* (izvor: Twitter, objava, profil @dorakrsul, 5. srpnja 2020.)

Maska ne štiti osobu koja je nosi od virusa, virus je dovoljno mali da prođe kroz masku. ***Međutim****, nošenjem maske štitimo druge od sebe, za slučaj da smo mi bolesni.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Liftironian, 6. srpnja 2020.)

Osim spomenutim konektorima, suprotnost se može izreći i konektorom *naprotiv* koji je pronađen u nekoliko primjera:

Nije da imam nešto protiv toga. ***Naprotiv****, drago mi je da sam kanal prijenosa za tvoje tvitove iz prošlosti.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @aviete23, 5. srpnja 2020.)

I još jednom se pokazalo da samo za pandemiju gluposti nema lijeka. ***Naprotiv****, još je šire oni koji se kunu da brinu za naše zdravlje i živote.* (izvor: Twitter, objava, profil @Komentar_Dana, 5. srpnja 2020.)

Osim navedenih konektora, u objavama korisnika Twittera česti su primjeri korištenja konektora *za razliku od* koji se javlja u sljedećim primjerima:

Trenutno sam u Grčkoj. ***Za razliku od*** *nas oni su ozbiljna država.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Deja1977, 5. srpnja 2020.)

Ja radim razliku između države i partije, ***Za razliku od*** *vas.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @ToloskaP, 5. srpnja 2020.)

Za razliku od *SRB, u HR bar prozivaju i sude politicarima za zloupotrebu polozaja i sve sto uz to ide.* (izvor: Twitter, objava, profil @izgubljenponovo, 5. srpnja 2020.)

Za razliku od *normalnog dirigenta, tvoje su note nestale negdje duboko i toliko si uporan da ih pronađeš, da se više ni ne nazireš.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Ibanjeglav, 6. srpnja 2020.)

Nadalje, iznimno je zanimljiva upotreba konektora *s jedne strane* i *s druge strane*. U nekim se objavama ova dva konektora koriste kao suprotnost jedan drugom, dok se u nekim objavama koristi ili jedan ili drugi. Isti konektori u nekim objavama mogu predstavljati priložnu oznaku mjesta, a ne vezno sredstvo na razini teksta. Velčić *u prvom redu, s jedne strane, s druge strane, na primjer, drugim riječima, bez obzira na to* i slično naziva frazeologiziranim konektorima (Velčić 1987: 27). Za ove konektore *Hrvatski pravopis* donosi pravilo o pisanju koje glasi: "Kad su prva riječ u rečenici, rečenični se prilozi odvajaju zarezom od ostatka rečenice jer izriču stav govornika prema sadržaju rečenice i sintaktički su neovisni o ostatku rečenice."[7]

S jedne strane*, sasvim mi je jasno zašto su ovakvi presedani opasni, ali* ***sa druge****, država nas je odavno pre(e/o)dala poslodavcima.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @mouzhetlitel, 2. srpnja 2020.)

S jedne strane*, manje autobusa znači veće gužve što dovodi do bržeg, jačeg i boljeg širenja zaraze, ali* ***s druge strane*** *imaćemo manje autobusa koji gaze zaražene ljude na ulicama.* (izvor: Twitter, objava, profil @portoskaotakav, 30. lipnja 2020.)

Kad to njemacko pomnozis sa recimo 5, dobijes Izraelce. ***S jedne strane*** *to mrzim, a* ***s druge strane*** *uvijek znas na cemu si.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @zrile_cricket, 1. srpnja 2020.)

Kad vas upitam za izvor koji bi potvrdio da su se Dalmatinci smatrali Srbima počinjete okolišat sa teorijama zavjera jer je jasno da najveći dalmatinski intelektualci sebe nikad nisu zvali srpskim imenom. ***S druge strane****, Hrvati imaju određeni kontinuitet.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Rillyricum, 6. srpnja 2020.)

[7] http://pravopis.hr/pravilo/zarez/60/ (9.7.2020.)

Znam da nisi imala lošu namjeru i jako je lijepo što brineš o nekome koga ne znaš. ***S druge strane*** *takve stvari se, pogotovo ako su ožiljci stari, ne komentiraju.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Max_Caufieldd)

Ja evo ne vjerujem da ekipa kod nas u 3. i dalje biraju njega. ***s druge strane****, Čehok nam je gradonačelnik opet.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @luloo_trejdmark, 6. srpnja 2020.)

Crobex je blago u crvenom uz lošu likvidnost. ***S druge strane****, najava da će Komadina preuzeti SDP dovela je do toga da najviši porast vrijednosti ima dionica riječkog Viktora Lenca.* (izvor: Twitter, objava, profil @samocovjek, 6. srpnja 2020.)

U skupini suprotnih konektora najčešći su konektori *s jedne strane, s druge strane, naprotiv* i *međutim*. Rjeđi konektor jest *no*, a od ostalih konektora nije pronađen nijedan primjer. Sigurno bi bilo mnogo više primjera svih suprotnih konektora da se proučavala formalnija komunikacija nego što je komunikacija na društvenim mrežama, točnije na Twitteru.

5.2. Objasnidbeni konektori

Ova skupina obuhvaća konektore poput *odnosno, naime, drugim riječima, točnije rečeno, jednostavnije rečeno, bolje reći, bolje rečeno* i slični. U objavama korisnika Twittera ova skupina konektora manje je i rjeđe korištena. U objavama se može primjetiti kako se konektor *bolje rečeno* najčešće javlja uz veznik *ili*, a često je i dio umetnute rečenice. Konektor *bolje rečeno* Velčić uvrštava u frazeologizirane konektore zajedno s nekima od suprotnih konektora (Velčić 1987: 27).

Gomila uplašenih, nesigurnih muškaraca, ***bolje rečeno*** *odraslih derišta, što je poražavajuće.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @aandrej_yugojazz, 2. srpnja 2020.)

Nisu prošli, fali im samo nekoliko tisuća glasova, ili ***bolje rečeno*** *psiho se predomislio ipak ce sam vladati ovih par dana.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Tselenic, 2. srpnja 2020.)

Jos sest mjeseci do kraja godine ili ***bolje rečeno****, jos sest mjeseci ovog ludila od 2020.* (izvor: Twitter, objava, profil @lamija_tl, 3. srpnja 2020.)

Kao sto je svima nama poznato, u vrijeme trajanja pandemije korona virusa, izbori su odrzani u brojnim europskim drzavama a to ne smeta Djikiju ili ***bolje rečeno*** *niko njega i ne pita za njegovo misljenje.* (izvor: Twitter, objava, profil @Darko17, 4. srpnja 2020.)

Za konektore *bolje rečeno* i *to jest*, Velčić tvrdi kako "ne povezuju strukture kao propozicionalni, već kao frazeologizirani i/ili priložni konektori (kao *drugim riječima, ukratko, prema tome*)" (Velčić, 1987: 50). Način na koji se konektor *drugim riječima* uvodi u napisano, uočljivo je u sljedećim objavama:

Zašto nam je turizam toliko bitan? Nikom ne čini toliki udio BDP. ***Drugim riječima****, Hr se okrenula onom što joj je Bogom dano. Što proizvodimo? Di nam je poljoprivreda?* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Sandra_Ri051, 20. lipnja 2020.)

Ja obično reagiram na nepravilnost bez obzira da li se to na neki način tiče direktno mene. ***Drugim riječima****, je li ovo jedini barbarizam?* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Adnansin Mensura, 24. lipnja 2020.)

A ovo je bilo malo više od blokade u tremi. ***Preciznije bi bilo reći*** *da se radi o totalnoj nepripremljenosti,* ***drugim riječima*** *kolegica je nebrušeni dijamant, koji traži malo poliranja.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @LijeniHinko, 27. lipnja 2020.)

Primijenjena na društvene odnose ona ih naturalizira i tako okamenjuje i perpetuira društvenu nejednakost. ***Drugim riječima****, ona omogućuje elitama da svoje društvene privilegije i dominaciju prikažu kao neku vrstu prirodnog prava.* (izvor: Twitter, objava, profil @NevenaWednesday, 28. lipnja 2020.)

Isto kao i kad pristane voditi konferencije koje organiziraju akteri ovakvog ili onakvog javnog ugleda. ***Drugim riječima****, Iva nije dnevno-politička novinarka pa da je ovdje narušila dignitet, nego isključivo prezenterica i mislim da to tako treba tumačiti.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Matina_Tenzera, 29. lipnja 2020.)

U nekim primjerima se *drugim riječima* odvajao zarezom, a u nekima ne. Prema Hrvatskom pravopisu, pravilno je koristiti zarez pri korištenju konektora *drugim riječima*[8]. Velčić objašnjava kako se *drugim riječima* može reći jednostavnije tako da kažemo *naime* ili

[8] http://pravopis.hr/pravilo/zarez/60/ (4.9.2022.)

točnije (Velčić 1987: 47). Osim ovim konektorom, objašnjavanje sadržaja može se uvesti i konektorom *odnosno* koji je vrlo čest primjer u brojnim objavama.

Samo da dođe ta 2022 i da se stanje promijeni. ***Odnosno*** *da nemamo više neku dominantnu ekipu.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @kardiofobija, 5. srpnja 2020.)

Pravo pitanje je što će nam uopće predsjednik. Pametnije bi bilo da spojimo predsjednika i premijera. ***Odnosno*** *da ukinemo predsjednika, a te ovlasti prebacimo na premijera, kog bi birali na direktnim izborima.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @KDunavski, 6. srpnja 2020.)

Odnosno*, stvar je kao ona koju predlaže DJB za KiM: Danska je dio EU i po Ustavu, ima Farske otoke koji sebe smatraju nezavisnom državom.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @bracakani, 6. srpnja 2020.)

Može se primijetiti da se ovaj konektor piše i sa zarezom i bez njega. *Hrvatski pravopis* predlaže da se "zarez ne piše kad riječ odnosno ima rastavnu ulogu, tj. kad je istoznačna vezniku ili."[9] Ako nema rastavnu ulogu, zarez se piše. U skupini objasnidbenih konektora najčešći su konektori *odnosno* i *drugim riječima*, a pronađeno je i nekoliko primjera konektora *bolje rečeno* koji se javlja unutar umetnutih rečenica. Konektor *drugim riječima* najčešće se javlja na početku rečenice, dok se konektor *bolje rečeno* javlja kao dio umetnutih rečenica. Od ostalih objasnidbenih konektora poput *naime*, nisu pronađeni primjeri. Velčić konektore *naime* i *odnosno* uvrštava u konektore pojašnjenja koje naziva eksplikativima (Velčić 1987: 72).

5.3. Zaključni konektori

U zaključne konektore ubrajaju se konektori: *zbog toga što, općenito uzevši, dakle, prema tome, stoga, s obzirom na to, zato, proizlazi da* i drugi. Najčešći pronađeni konektor u Twitter objavama bio je konektor *s obzirom na to*, a zatim *dakle*. Konektor *s obzirom na to* uočen je u devetnaest objava, a po učestalosti slijedi konektor *dakle* zabilježen u jedanaest primjera. Čest je i konektor *zato* zabilježen u devet primjera, dok se drugi primjeri ove skupine konektora vrlo rijetko javljaju. Velčić konektore *dakle, stoga, zato, prema tome* naziva priložnim konektorima, a svrstava ih u konkluzive, odnosno konektore zaključivanja (Velčić 1987: 84). O kojim objavama

[9] http://pravopis.hr/pravilo/zarez/60/ (9.7.2020.)

se radi i u kojim kontekstima se pojavljuju zaključni konektori, vidljivo je u sljedećim izdvojenim primjerima:

Iz članstva Demokratske stranke biće izbrisano više od 30-tak članova, koji će sudjelovati na izborima na nekoj listi ili su pomagali u skupljanju potpisa za neku drugu stranku. ***S obzirom na to da*** *su prekršili odluku o bojkotu, (...).* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Broj_Jedan, 11. lipnja 2020.)

Kada je ideja ovogodišnjeg @AdriaTennisToura predstavljena #VladaRH je podržala projekt imajući na umu značaj sporta za Hrvatsku. Ovo je velika promocija Zadra i Hrvatske ***s obzirom na to da*** *se trenutno ne igraju ni @WTA ni @atptour.* (izvor: Twitter, objava, profil @VladaRH, 20. lipnja 2020.)

Danas je najavljen još jedan smak svijeta. ***S obzirom na to*** *kako je 2020. počela, ne bih bio šokiran da su ovaj put u pravu.* (izvor: Twitter, objava, profil @viborc, 21. lipnja 2020.)

Koji bi bio razlog za kupiti iphone? ***S obzirom na to da*** *ga već godinama tuku samsung, huawei pa čak i xiaomi.* (izvor: Twitter, objava, profil @tomicivanaa, 20. svibnja 2020.)

Ja bi volio da nam @DjGarda objasni šta u tom slučaju slijedi, ***s obzirom na to da*** *je europski sud za ljudska prava već presuđivao protiv takvih zabrana.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @eccesulemme, 3. srpnja 2020.)

Djeca su sjajna ***s obzirom na to*** *kakvi smo mi.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @nkaonikica, 3. srpnja 2020.)

Kinezi će pocrkat, ***s obzirom na to*** *što sve žderu.* (izvor: Twitter, objava, profil @loo_enta, 7. srpnja 2020.)

Jako mi je čudno, ***s obzirom na to* da** *su im rolnice godinama na jelovniku i uvijek su održavali standard istog ukusa. No, za sve postoji prvi put.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @aurorans, 3. srpnja 2020.)

Iz niza navedenih objava može se zaključiti da je konektor *s obzirom na to* najčešći među zaključnim konektorima pa je samim time pronađeno najviše primjera. Njegova pojavnost moguća je u nekoliko oblika pa ga se tako susreće kao *s obzirom na to da, s obzirom na to, s*

obzirom da, s obzirom na činjenicu da. Osim ovog konektora, čest je i zaključni konektor *prema tome*. Velčić ovaj konektor navodi kao jednostavniju verziju konektora *može se zaključiti da* (Velčić 1987: 49).

Ista ta Dolovac je nadležna i za tu i za svaku novu prijavu. ***Prema tome****, sve što radi je laž i farsa po definiciji.* (izvor: Twitter, objava, profil @NovaStranka, 13. svibnja 2020.)

Ali, treba biti dosljedan. ***Prema tome****, svi griješimo u procjenama, ali to ne treba biti naša sramota.* (izvor: Twitter, objava, profil @Remoozbg, 31. svibnja 2020.)

Vinko, vaši prijateljski biciklisti, donijeli su coronu u Istru. ***Prema tome****, Slo ne spašava Hr turizam, već ga uništava.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @slavko62076756, 18. lipnja 2020.)

Zbog vas u Hercegovini Šušak je prodao Vukovar pa nismo imali čime braniti taj herojski grad. I ne samo njega. ***Prema tome*** *bolje ti je da šutiš.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @EdvardBusic, 5. srpnja 2020.)

Evo, npr u Americi. Vi danas tamo imate, isti broj umrlih kao u ožujku. ***Prema tome****, epidemija polako prolazi.* (izvor: Twitter, objava, profil @Lududusi, 6. srpnja 2020.)

Što se tiče korištenja zareza pri pisanju konektora *prema tome*, zarez je potrebno pisati. Jedan od najčešćih zaključnih konektora nakon kojeg je obavezno pisati zarez jest konektor *dakle*. Velčić ovaj konektor navodi kao kraći oblik za konektor *iz svega proizlazi da* (Velčić 1987: 49). Navedeni su primjeri pravilnog te nekoliko primjera pogrešnog korištenja zareza:

To nije bilo pitanje. ***Dakle,*** *Na osnovu čega taj zaključak?* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Pozerka, 6. srpnja 2020.)

I od tad se ne petljam sa djevojkama kojima nije razvijen prefrontalni korteks. ***Dakle*** *ništa ispod 25.* (izvor: Twitter, objava, profil @aut_osrednja, 6. srpnja 2020.)

Sadržaj biblije se bolje shvaća kada ga se gleda u prenesenom značenju i na taj način puno je poučnija. ***Dakle****, tada je prosječni životni vijek bio oko 40 god. i zato su (slobodnije tumačeći) morali lutati dok čitava generacija sa ropskim mentalitetom ne poumire.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @IkiPodunavac, 7. srpnja 2020.)

Uz spomenute konektore, mnogo je primjera konektora *zbog toga što* koji svojim značenjem zamjenjuje veznik *jer*. Uz ovaj konektor ne koristi se zarez.

*Tviter je super i **zbog toga što** kad si proždrljiva svinja, napišeš to na simpatičan način i svima si sladak.* (izvor: Twitter, objava, profil @kortolande, 6. srpnja 2020.)

*Država se maksimalno dokazala i pokazala kako može da pomogne svojim građanima u ovoj krizi a sve samo **zbog toga što** danas imamo dobru i zdravu ekonomiju.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @VladoVitorovic, 6. srpnja 2020.)

*Što **zbog toga što** su se ljudi uplašili od virusa, **što zbog toga** su mnogi bojkotirali izbore, imali smo kontrolore na četvrtini biračkih mjesta.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @SasaRadulovich, 6. srpnja 2020.)

*Danas mi je pukao film zbog nemara i neprofesionalizma, a najviše **zbog toga što** ne mogu tužiti one susjede koji rade gluposti.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @DezurniKritizer, 6. srpnja 2020.)

*Ja imam svoju bol, oni imaju tešku muku da se operu **zbog toga što** su učinili u Srebrenici.* (izvor: Twitter, objava, profil @Oslobodenje, 6. srpnja 2020.)

*Često se događalo da gosti moraju ostati po 3-4 sata u kafiću i ne mogu izaći van kafića **zboq toga što** je neki slupani auto bio na samim ulaznim vratima i onemogućio ih da izađu.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @spitkaZG, 6. srpnja 2020.)

*Mislim da je to **zbog toga što** imam nepopularno mišljenje o npr muzici, kulturi, snobizmu, osobnom neusavršavanju... Rekla bih da je to razlog.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Takijuarlaki, 7. srpnja 2020.)

Konektor *jer*, koji je u objavama najčešće zamijenjen konektorom *zbog toga što*, Velčić ubraja u prave veznike, a osim ovog veznika u njih ubraja *a*, *i* i slične veznike. Njima suprotstavlja neprave veznike koji imaju porijeklo od zamjenica i priloga (Velčić 1987: 25). Najmanje pronađenih primjera je za zaključni konektor *stoga*, a izdvojene su dvije objave korisnika:

Majica može biti drugačija, no ruka ruku mije. ***Stoga****, loptanje čiji tabor je bolji za stoku sitnog zuba.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @vedri_, 5. srpnja 2020.)

Ja sam osnovala crveno zelenu stranku, izradili smo 43 turbo progresivnih politika, a jedino sto je zanimalo medije i javnost bilo je hocu li koalirati sa SDPom. ***Stoga*** *mogu reci da jesam itekako nesto ponudila i da programi definitivno NE MOTIVIRAJU hrvatske birace.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @mirela_holy, 5. srpnja 2020.)

U skupini zaključnih konektora pronađeno je najviše primjera objava s konektorima *dakle, stoga, s obzirom (na to) da, prema tome* i *zbog toga što*. Nisu pronađeni primjeri konektora *proizlazi da* i *općenito uzevši*.

5.4. Uzročni konektori

Kod uzročnih konektora promatran je konektor *imajući na umu činjenicu da* koji se najviše pojavljivao, ali u obliku *imajući na umu* kao i konektor *razlog je što*, ali samo u jednom primjeru. Ove konektore i Velčić navodi kao konektore uzroka, odnosno kauzative (Velčić 1987: 93).

Ponosni smo na to kako je sustav odreagirao i to je za rezultat u konačnici imalo mali broj zaraženih osoba te puno bolju epidemiološku sliku nego u drugim državama, osobito ***imajući na umu*** *koliko smo bili blizu žarištu zaraze u Europi.* (izvor: Twitter, objava, profil @VladaRH, 15. lipnja 2020.)

Imajući na umu *sve promjene, danas je prikladnije pitanje, ima li normalnih u avionu.* (izvor: Twitter, objava, profil @will_tell_u, 7. srpnja 2020.)

Kada je ideja ovogodišnjeg @AdriaTennisTour predstavljena #VladaRH je podržala projekt ***imajući na umu*** *značaj sporta za Hrvatsku, ali i za turizam.* (izvor: Twitter, objava, profil @VladaRH, 20. lipnja 2020.)

A ko će nam dati tu mogućnost? Kako do toga doći, ***imajući na umu*** *postojeću situaciju?* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @_senka, 20. kolovoza 2019.)

Isto tako, ***imajući na umu*** *da su tri glavna faktora koja doprinose širenju virusa socijalna bliskost, nedovoljna higijena i mobilnost stanovništva, situacija će se pratiti na dnevnoj bazi, a ako se ne budemo pridržavali mjera ponovo može uslijediti njihovo novo pooštravanje.* (izvor: Twitter, objava, profil @VladaRH, 18. travnja 2020.)

Živiš tako da uvijek gledaš naprijed, ***imajući na umu*** *da je svemu što si ostavio iza sebe...* (izvor: Twitter, objava, profil @Libra50530869, 9. rujna 2019.)

Mada i ja pričam gluposti, realno gledano uživam i ja ***imajući na umu*** *da mi se posao svodi na razgovor sa ljudima samo moram ja na sve požaliti se.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @neumoljiv, 26. ožujka 2019.)

Jednostavno, ***razlog je što*** *je to istina.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @BongoBong9, 6. srpnja 2020.)

Pojedini konektori prestaju biti konektorima samo zbog inverzije te se postavlja pitanje je li redoslijed rečenica dovoljan kriterij da bismo nešto smatrali konektorom.

Od uzročnih konektora pronađeno je najviše primjera s konektorom *imajući na umu* te jedan primjer rečenice s konektorom *razlog je što*.

5.5. Vremenski konektori

Što se tiče vremenskih konektora, u ovu skupinu spadaju konektori *poslije, nakon toga, iza toga, prije toga, zatim, u međuvremenu* i slični. Najčešći konektor iz ove skupine bio je *u međuvremenu*. Izabrano je nekoliko primjera korištenja ovog konektora:

Gospođo, gdje ste vi studirali, kovid kada se pojavio bilo ga je i u prostoru gdje su visoke temperature, sjetite se odlaganja Indian Welsa i Miamija. ***U međuvremenu****, zahvatio je Brazil Indiju i da ne nabrajam a Njemački znanstvenici tvrde da virus nemože oslabiti, nemojte nas više lagati.* (izvor: Twitter, objava, profil @ObradinM, 4. srpnja 2020.)

To ću češće raditi kad budem bolje znao. ***U međuvremenu****, važno je da se odlično razumijemo na bilo kojem od njih ili na oba jezika.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @NenadMZJ, 3. srpnja 2020.)

Kada su mi djeca krenula u školu otvorim ja zahtjev na fb, to vam dođe kao oglasna ploča. ***U međuvremenu*** *zapratim i par lokalnih udruženja grupica.* (izvor: Twitter, objava, profil @maja_973, 5. srpnja 2020.)

Hože lomiti zvečke i bacati igračke ako ne bude po njihovom? ***U međuvremenu*** *pijani i polupijani urlaju ulicama jer noćni život ne radi – ispitni rok je svetinja!* (izvor: Twitter, objava, profil @Pr0tocol_droid, 6. srpnja 2020.)

Ali zato kada kinezi daju kredite to su investicije... ***U međuvremenu*** *Hrvatska dobija 7 milijardi eura za oporavak jer je članica EU, a nama će možda Kineska banka dati kredit.* (izvor: Twitter, objava, profil @DarkoObradovi12, 7. srpnja 2020.)

Keruša o kojoj sam već pisao i dalje traži dom. ***U međuvremenu*** *se oporavilo od povreda, vesela je, voli ljude...* (izvor: Twitter, objava, profil @RadomirKukobat, 21. svibnja 2020.)

Kod skupine vremenskih konektora očekivano je da će biti mnogo primjera s konektorom *zatim* koji je čest u spontanom govoru, no nisu pronađeni primjera za ovaj konektor. Zanimljivo da su sve pronađene objave s konektorom *u međuvremenu* koji je, sukladno tome, najčešće korišteni konektor ove skupine.

5.6. Dodatni konektori

Kao što im samo ime kaže, dodatni konektori označavaju povezivanje s ostatkom teksta u kontekstu dodavanja izraza, rečenica.U dodatne konektore ubrajamo: *također, štoviše, osim toga, uz to* i druge. Kao što će biti vidljivo, korisnici društvenih mreža često ne koriste zarez u pisanju konektora *također*, a obavezno ga je pisati. Stjepko Težak i Stjepan Babić u *Gramatici hrvatskoga jezika* konektore smještaju unutar kategorije priloga, a za konektor također tvrde da služi za raznovrsno isticanje (Težak, Babić 2016: 160-161). Konektor također moguće je svrstati

u skupinu aditivnih konektora jer dodatno objašnjavaju sadržaj rečenice koji slijedi dodajući još širi opis druge rečenice.

Tuga nema granice. ***Također*** *ludost.* (izvor: Twitter, objava, profil @plisnjesa, 25. srpnja. 2018.)

Stožer kreće prema uvođenju obavezne samoizolacije. ***Također*** *za osobe koje dolaze iz Srbije.* (izvor: Twitter, objava, profil @vijestihr, 9. srpnja 2020.)

Izvijestit ću istinu o tome da protesti nisu zbog virusa. ***Također****, to je nešto što treba znati.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Secondseed1, 9 srpnja 2020.)

To je dokaz da su Gudušćani sudjelovali u etnogenezi Hrvata,a ne Srba. ***Također****, da je Borna bio Srbin očekivao bi da to ime ostane kod Srba.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Rillyricum, 9. srpnja 2020.)

Ne možete tvrditi da frekvencija nije bitna. ***Također,*** *to je tzv. founder effect kad se jedna populacija odvoji i prokreira novu populaciju.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Rillyricum, 8. srpnja 2020.)

Ideja mu bila prošetat Sarajevom, jer čitav život u nekom zapečku, šikiran od svih. Sin u njega mu, ***također****, još veći kompleks, a o snahi da ne govorim.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @LuninTata, 8. srpnja 2020.)

Osim konektora *također*, korisnici upotrebljavaju i konektor *štoviše* koji se mora odvojiti zarezom. Ovaj konektor često se koristi s veznikom *čak* što je pleonazam, odnosno treba se koristiti jedan ili drugi.

Izvori su jasni, nedvosmisleni i egzaktni. Hrvatski jezik se u Dalmaciji i DIJELOVIMA Bosne spominje nebrojeno puta češće od srpskog. ***Štoviše****, u Dalmaciji se srpski jezik ni ne spominje osim u kontekstu ćirilice.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Rillyricum, 9. srpnja 2020.)

*Što se tiče naše države, ekonomskih sloboda i još nekih sloboda, Hrvatska je na jako niskom nivou, **štoviše**, na nivou afričkih zemalja.* (izvor: Twitter, objava, profil @plisnjesa, 9. srpnja. 2020.)

*Ovaj Vidović je totalno izgubljena osoba koja ne želi, niti može, shvatiti što je to u SDP-u napravljeno krivo, da su doživjeli potop! **Čak štoviše**, još brani sve ono do dolaska Bere do današnjeg fijaska!* (izvor: Twitter, objava, profil @romi_tepsa, 8. srpnja 2020.)

*Nikako. **Štoviše**, uzasno. Nadam se da je ta ekipa osuđena. Ali nije svaki Srbin zločinac. Politika SAD-a često mi ide na jetra, ali to ne znači da su svi tamo blesavi.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @AndrejDimitrije, 8. srpnja 2020.)

*Slažem se. **Čak štoviše**, u danasnjim uvijetima moglo bi ga se nazvati revolucionarnim.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @AndrejaMarj, 7. srpnja 2020.)

***Štoviše**, ne bi me iznenadilo da HDZ napravi deal s Bandićem ispod stola da se ovaj uopće ne kandidira. Malo imuniteta od raznih progona zauzvrat.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @AlterAnthony, 6. srpnja 2020.)

Osim konektora *štoviše*, pronađeno je nekoliko primjera konektora *osim toga*:

*U visokoj politici su drugačiji ulozi. **Osim toga**, koliko god glasni bili u Skupštini u stvarnosti funkcioniranja ZG se, nažalost, ništa nije promijenilo. **Štoviše**, pogoršalo se. Tek su sada u pravoj igri.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @morela_holy, 7. srpnja 2020.)

*Nije ovo vise samo suzavac, nove patrone su smjesa plinova. **Osim toga**, ne ispaljuju samo jednu vrstu, vjerojatno. Osim toga, niko ne zna tocno u sta se pretvore patrone s isteklim rokom.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @BrankoCecen, 9. srpnja 2020.)

*Palili su oni koji su u reziji vlasti i izazvali sve incidente namjestaljka. **Osim toga**, policija je priznala da zna za huligane koji na zadnja vrata skupstine maskirani ulaze jer su to rezimski huligani.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @jordankako, 9. srpnja 2020.)

Poanta tog mehanizma nije kazna nego pritisak za promjene. ***Osim toga****, to je mehanizam koji imamo na raspolaganju.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @bglavasevic, 8. srpnja 2020.)

U ovoj skupini konektora najčešći su primjeri rečenica s konektorima *osim toga*, *također* i *štoviše*. Zanimljiv je konektor *štoviše* koji se često koristi u kombinaciji s konektorom *čak* jer je pleonastičnog sadržaja. Očekivalo se više primjera s konektorom *nadalje*, jer je čest u govorenom jeziku, no nije pronađen nijedan primjer objave navedenim konektorom.

5.7. Dopusni konektori

Silić i Pranjković dijele konektore prema značenjima te razlikuju nekoliko vrsta, a to su suprotni, prostorni, vremenski, načinski, namjerni, uzročno-posljedični, uvjetni, dopusni, zaključni, isključni, pribrojni, pojačani te objasnidbeni (Silić, Pranjković, 2007: 361-363). Ova podjela podsjeća na podjelu zavisnih surečenica, a odabrani primjeri konektora će pokazati i zašto je to tako te koji konektori uvode koje vrste surečenica. U pojedinim objavama s mreža zabilježeni su dopusni su konektori *ipak, svejedno, unatoč tome*, *usprkos tome* i slično.

Stigla je promjena vremena, s kišom, pljuskovima te olujnim vremenom i to ponajviše u unutrašnjosti. ***Ipak****, do kraja dana očekuje nas smirivanje vremena.* (izvor: Twitter, objava, profil @hrtvijesti, 7. srpnja 2020)

Dan je odvratan, ***ipak****, kava u mom kafiću je nešto što itekako može popraviti ga.* (izvor: Twitter, objava, profil @GiacomoPoretti7, 7. srpnja 2020.)

Svi se ponašaju neodgovorno. ***Ipak*** *neko treba dati primjer, neko ko visi na tv stalno. Kad ono međutim...svi sluđeni.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Boing969, 7. srpnja 2020.)

Balet može, boks ne može! Ostali sportovi samo rekreativno. ***Ipak****, činjenica je da me neće pitati, mogu da tupim još koju godinu (sad im je 6) a poslije šta bude.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Ivana1808983, 7. srpnja 2020.)

Ove 4 godine su bile takva šansa da se ogoli besmisao političkog suživota sa DPS-om ali sad je kasno. ***Ipak****, oročeni ograničeni mandat – 2 godine, ekonomske teme, preispitivanje imovine i izborni zakon. Dosta.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @Djukic, 7. srpnja 2020.)

Nakon gostovanja na @tv_face donekle mijenjam mišljenje. ***Ipak****, mala kvakica – je li promjena mišljenja što nije više na @MuletimedijaHRT, a i legitimni ga se odrekli.* (izvor: Twitter, objava, profil @Seljak5, 7. srpnja 2020.)

Uočljivo je koliko je čest konektor *ipak*, a javlja se i konektor *usprkos tome*:

6000 ljudi umre svaki dan od ozljeda na radu. ***Usprkos tome****, ko bi rekao, ljudi i dalje rade.* (izvor: Twitter, odgovor na objavu, profil @EntireCripple, 10. ožujka 2020.)

Tek je nakon 15-minutne borbe konačno bila mrtva. ***Usprkos tome****, dečko je uhvatio mrtvu glistu i odnio je u wc.* (izvor: Twitter, objava, profil @PraviOnaj, 24. ožujka 2020.)

U skupini dopusnih konektora najčešći konektor u objavama korisnika Twittera jest konektor *ipak*, a zatim konektor *usprkos tome*. Nema pronađenih primjera objava s konektorima *svejedno* i *unatoč tome*.

5.8. Pogodbeni konektori

Kad se govori o pogodbenim konektorima, isti su najrjeđe zastupljeni u objavama korisnika društvene mreže Twitter. U ovu skupinu se ubrajaju konektori *u tom slučaju* i *inače*.

Engleski jedva kužiš, ali kad krenu govoriti shelta jezik, nema riječi za koju se možeš uloviti. ***Inače****, ako upadneš u problem s njima, kreni govoriti s ruskim naglaskom.* (izvor: Twitter, objava, profil @ZoranZmiric, 7. srpnja 2020.)

Mjesto je poprilično mirno i skromno. ***Inače*** *ovdje su ranije živjeli dobri i pošteni ljudi skoro sve vojna lica a sada se doselili sve neki novi ljudi koji se ni ne poznaju i zato ovaj kriminalac sa*

bogatim zetom koji je došao iz Amerike i misli da sa parama može raditi i bespravnu gradnju što mu je dozvolio upravnik. (izvor: Twitter, objava, profil @N5g7Zx#UnowXZJM, 7. srpnja 2020.)

Samo tako se stvari mogu pomaknuti s mrtve točke. ***Inače****, svi idemo logikom: Ne da mi se tlačiti, daj im potvrdu, jer je tako najjednostavnije.* (izvor: Twitter, objava, profil @vdulabic, 7. srpnja 2020.)

Konj pridremao pa se probudio. ***Inače*** *konji su rijetke životinje koje mogu spavati na nogama.* (izvor: Twitter, objava, profil @MladenovicRanko, 7. srpnja 2020.)

Priroda je pogriješila što njih nije konzultirala, ***inače*** *bismo se rađali s maskom!* (izvor: Twitter, objava, profil @bezazlen, 27. lipnja 2020.)

U skupini pogodbenih konektora, svi pronađeni primjeri su s konektorom *inače*, dok s konektorom *u tom slučaju* nije pronađen nijedan primjer.

6. Zaključak

Mediji neosporno utječu na društvo, posebice na mlade generacije. Upravo mlađi korisnici imaju nekoliko različitih profila na jednom od najraširenijih medija današnjice, a to su društvene mreže. Među mnoštvom društvenih mreža koriste se Facebook, Instagram, Twitter, Tumblr, Pinterest i brojne druge. Zbog popularnosti mnogih društvenih mreža i velikog broja svakodnevnih objava korisnika, ali i mnogih komentara kao reakcije na objave korisnika, izabrana je jedna društvena mreža – Twitter, a potom je analiza učestalosti konektora. Tako se može zaključiti kako se najviše koriste suprotni, zaključni, pogodbeni i uzročni konektori. Najmanje je primjera objasnidbenih i dodatnih konektora.

Od suprotnih konektora najviše se koriste *no, međutim, s jedne strane* i *s druge strane*. Uočljivo je da se *s jedne strane* i *s druge strane* ponekad koriste u istoj rečenici, a ponekad samo jedan od njih. Od objasnidbenih konektora najviše je primjera konektora *odnosno*, *bolje rečeno* i *drugim riječima*. Nije pronađen nijedan primjer konektora *točnije rečeno* ni *jednostavnije rečeno*. Kod zaključnih konektora nisu pronađeni primjeri konektora *proizlazi da* i *općenito uzevši*, ali to ne čudi s obzirom na to da su društvene mreže mjesto pretežito neformalne komunikacije te se ne koriste konektori koji su više značajka administrativno-poslovnog i novinarskog stila. Najviše čudi činjenica što se ne javlja mnogo vremenskih konektora pa je tako pronađen jedino konektor *u međuvremenu* u nekoliko primjera. Primjećena su nepoznavanja pravila o pisanju zareza kod pojedinih konektora kod kojih je to obavezno, a to su: *naime, bolje rečeno, međutim, ali, ipak*.

Sažetak

Ovim završnim radom prikazan je utjecaj i značaj medija, s posebnim naglaskom na društvene mreže. Istaknuta je uloga i utjecaj Interneta koji je najutjecajniji medij današnjice. Rad prikazuje teoretski dio o konektorima kao o veznim sredstvima na razini teksta koja se u nastavku rada analizirana u objavama korisnika Twittera. Twitter je jedna od najpopularnijih društvenih mreža, a zbog velikog broja objava koje su dostupne svakog dana, nije bilo potrebe uzimati primjere s drugih društvenih mreža. U posljednjem dijelu rada prikazani su najučestaliji konektori, a koji se gotovo ni ne koriste. Naglašena su i pravila o pisanju zareza te kod kojih konektora se najviše griješi pri pisanju, a kod kojih nema učestalijih pogrešaka. Treba imati na umu da je jezik društvenih mreža često neformalan i da se javljaju pojedini izrazi iz razgovornog stila pa se stoga, zbog ekonomičnosti pisanja, ponekad izostavljaju zarez, točka i/ili interpunkcijski znakovi.

Summary

This final paper displays the influence and importance of the media with special emphasis on social networks. The role and influence of the Internet, which is the most influential medium today, was highlighted. The paper presents the theoretical part about connectors as text-level links that we analyzed in the following posts of Twitter users. Twitter is one of the most popular social networks, and due to the large number of posts available daily, there was no need to take examples from other social networks. The last part of the paper presents the most common connectors, which are almost never used. The rules on writing commas are also emphasized, as well as which connectors have the most typing errors, and which do not have more frequent errors. It should be taken into account that the language of social networks is often informal and that certain expressions from the conversational style appear, and due to the economy of writing, sometimes a comma, period and / or punctuation marks are, therefore, omitted.

Literatura

1. Badurina, L. (2008). *Između redaka: Studije o tekstu i diskursu*. Zagreb - Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
2. Barić, Eugenija i sur. (1995). *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Gligorić, I. M. (2013). *'Veznici i njihov gramatički položaj'*, *Lahor*, 2 (16), str. 121-142.
4. Glovacki Bernardi, Z. (2001). *Uvod u lingvistiku*: *Tekstna lingvistika*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Ilišin, V. (2003). "*Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima*" Medijska istraživanja, god. 9, br. 2, str. 9-35.
6. Jurčić, D. (2017). *'Teorijske postavke o medijima – definicije, funkcije i utjecaj*', *Mostariensia*, 21(1), str. 127-136.
7. Košir, M. Zgrabljić, N. i Ranfl, R. (1999). *Život s medijima*. Priručnik o odgoju za medije. Zagreb: Doron.
8. Košutar, S., i Hržica, G. (2019). '*Konektori u spontanome govorenom jeziku', Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 45 (1), str. 157-183; preuzeto s: https://doi.org/10.31724/rihjj.45.1.6 (Datum pristupa: 29.5.2020.)
9. Vukojević, Luka. *Obradba veznika u općern hrvatskorn rječniku*. FILOLOGIJA 30-31(1998), 379-394, preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/file/256152 (Datum pristupa: 4.9.2022.)
10. Maslov, J.S. (1987). *Uvod u lingvistiku*. Moskva.
11. Pranjković, I. (1993). *Hrvatska skladnja*. Zagreb: Biblioteka Jezikoslovlje.
12. Pranjković, I. (1995). *Sintaksa hrvatskoga jezika: udžbenik za 3. razred gimnazije*. Zagreb: Školska knjiga.
13. Silić, J. (1984). *Od rečenice do teksta: teoretsko-metodološke pretpostavke nadrečeničnog jedinstva*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
14. Silić, Pranjković, (2005). *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
15. Silić, Pranjković, (2003). *Gramatika hrvatskog jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
16. Silić, J., Pranjković, I. (2007). *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.

17. Simeon, R. (1969). *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva na 8 jezika: hrvatsko-srpski, latinski, ruski, njemački, engleski, francuski, talijanski, španjolski*, Zagreb: Matica hrvatska.
18. Težak, S., Babić, S. (2016). *Gramatika hrvatskoga jezika. Priručnik za osnovno jezično obrazovanje*. Zagreb: Školska knjiga.
19. Velčić, M. (1987). *Uvod u lingvistiku teksta*. Zagreb: Školska knjiga.
20. Vukojević, L. (1998). '*Obradba veznika u općem hrvatskom rječniku*', *Filologija*, (30-31), str. 379-394.
21. Zgrabljić Rotar, N. (2005). *Mediji - medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji*. U: Zgrabljić Rotar, N. (ur.) *Medijska pismenost i civilno društvo*. Sarajevo, Mediacentar, str. 9-45.

Internetski izvori:

22. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=52863
23. http://web2.ss-elektrotehnicka-ri.skole.hr/upload/ss-elektrotehnicka-ri/images/static3/1069/attachment/Gramatika_hrvatskog_jezika__od_1._do_4._razreda_.pdf
24. http://www.webstrategija.com/ws/06/drustveni_mediji
25. http://pravopis.hr/

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Danijela Dujmović, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce HRVATSKOG I TALIJANSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 23.09.2022.

Potpis Dujmović

OBRAZAC I.P.

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

STUDENT/ICA	DANIJELA DUJMOVIĆ
NASLOV RADA	KONEKTORI I NJIHOVA UPOTREBA U MEDIJIMA
VRSTA RADA	ZAVRŠNI RAD
ZNANSTVENO PODRUČJE	HUMANISTIČKE ZNANOSTI
ZNANSTVENO POLJE	FILOLOGIJA
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	TANJA BREŠAN ANČIĆ, doc. dr. sc.
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	/
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. MARIJANA TOMELIĆ ĆURLIN, izv. prof. dr. sc. 2. ANITA RUNJIĆ STOILOVA izv. prof. dr. sc. 3. TANJA BREŠAN ANČIĆ, doc. dr. sc.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

a.) u otvorenom pristupu

b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu

c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Split, 23. 9. 2022.

mjesto, datum

Dujmović

potpis studenta/ice